

THE CONNECTION BETWEEN EDUCATION AND CULTURE: LESSONS FROM SINGAPORE'S MIRACULOUS DEVELOPMENT AND OPPORTUNITIES FOR VIETNAM

Nguyen Huu Khoi^{1*}, Hoang Thi Minh Anh²,
Nguyen Hoang Giang³, Dao Thanh Hai⁴

* Corresponding author
Email: khoinh@vnies.edu.vn

² Email: anhhtm@vnies.edu.vn

³ Email: giangnh@vnies.edu.vn

⁴ Email: haidt@vnies.edu.vn

^{1,2,3,4} The Vietnam National Institute
of Educational Sciences
101 Tran Hung Dao, Hoan Kiem,
Hanoi, Vietnam

Received: 22/10/2024

Revised: 03/11/2024

Accepted: 27/11/2024

Published: 20/12/2024

Abstract: Singapore has always been a case study that has been researched, learned, and analyzed very carefully. The stories about the miraculous development of this small country are no longer new. However, after numerous studies and articles, the question that needs to be asked is: what have we really learned from Singapore, and what have we applied to Vietnam? Singapore's strong development has created a significant gap and allowed it to surpass many countries, including Vietnam, in important areas such as education, science, and technology. Although this is a long - accepted truth, it is one that we need to rethink in order to bring new changes for Vietnam. Vietnam's goal is to catch up with and possibly surpass Singapore in many areas. Compared to Singapore, Vietnam does have advantages in terms of natural, cultural, and human resources. The appropriate implementation of strategies to effectively combine education with culture to harness Vietnam's potentials will create numerous opportunities for the nation in the race towards the future.

Keywords: *Creative education, cultural industries, attracting investment, tourism - marketing services, Singapore's opportunistic mindset.*

SỰ GẮN KẾT CỦA GIÁO DỤC VỚI VĂN HÓA: BÀI HỌC VỀ SỰ PHÁT TRIỂN THẦN KÌ CỦA SINGAPORE VÀ NHỮNG CƠ HỘI CHO VIỆT NAM

Nguyễn Hữu Khoi^{1*}, Hoàng Thị Minh Anh²,
Nguyễn Hoàng Giang³, Đào Thanh Hải⁴

* Tác giả liên hệ
Email: khoinh@vnies.edu.vn

² Email: anhhtm@vnies.edu.vn

³ Email: giangnh@vnies.edu.vn

⁴ Email: haidt@vnies.edu.vn

^{1,2,3,4} Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam
101 Trần Hưng Đạo, Hoàn Kiếm,
Hà Nội, Việt Nam

Nhận bài: 22/10/2024

Chỉnh sửa xong: 03/11/2024

Chấp nhận đăng: 27/11/2024

Xuất bản: 20/12/2024

Tóm tắt: Singapore luôn là một hình mẫu được nghiên cứu, học hỏi, phân tích rất kỹ lưỡng. Những câu chuyện về sự phát triển thần kì của quốc gia này không còn mới mẻ. Tuy nhiên, sau hết nghiên cứu này tới nghiên cứu khác, bài báo này tới bài báo khác, một câu hỏi cần đặt ra là: Chúng ta thực sự đã học được gì từ Singapore và đã áp dụng được gì cho Việt Nam? Sự phát triển mạnh mẽ của Singapore đã tạo nên những khoảng cách đáng kể và giúp đất nước này vượt lên trên nhiều quốc gia, trong đó có Việt Nam, ở một số lĩnh vực quan trọng của giáo dục, khoa học, công nghệ... Tuy đó là một sự thật đã được chấp nhận lâu nay nhưng cũng là điều rất cần được suy ngẫm để thay đổi. Mục tiêu của Việt Nam vẫn phải là đuổi kịp và có thể vượt Singapore trong nhiều lĩnh vực. So với Singapore, Việt Nam có nhiều lợi thế về thiên nhiên và tiềm năng con người. Những chiến lược hợp lý về sự kết hợp hiệu quả của giáo dục với văn hóa nhằm khai thác các tiềm năng này sẽ tạo cho Việt Nam nhiều cơ hội trong những cuộc đua hướng đến tương lai.

Từ khóa: *Giáo dục sáng tạo, công nghiệp văn hóa, thu hút đầu tư, dịch vụ du lịch - marketing, tư duy tận dụng cơ hội của Singapore.*

1. Đặt vấn đề

Bài viết bắt đầu bằng việc phân tích câu chuyện về sự thành công của Singapore, từ bối cảnh lịch sử

cho đến các khía cạnh của đời sống xã hội Singapore ngày nay, tập trung nhiều vào đường hướng phát triển giáo dục, thiết kế và đổi mới sáng tạo bằng

những quan sát, nghiên cứu và tìm hiểu của nhóm nghiên cứu. Từ đó, bài viết đưa ra những gợi mở, gợi ý dành cho Việt Nam, đặc biệt trong công tác đào tạo thế hệ trẻ kế cận với các ngành về văn hóa, thiết kế và sáng tạo nhằm góp phần xây dựng nên hình ảnh của một đất nước Việt Nam đáng sống và là mảnh đất tiềm năng cho các cơ hội làm việc, đầu tư và sinh sống đối với cộng đồng quốc tế.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Đặc điểm tình hình kinh tế - xã hội và văn hóa của Singapore

Cách Việt Nam không xa và với diện tích chỉ khoảng 735 km² [1], Singapore là một trong những điểm đến hàng đầu trong khu vực cho học sinh, sinh viên quốc tế. Trên phương diện toàn cầu, quốc gia nhỏ bé này là địa điểm lí tưởng dành cho những nhà đầu tư, tập đoàn đa quốc gia. Với dân số khoảng 5,8 triệu người [2], Singapore được đánh giá là một thành phố đáng sống với những công trình kiến trúc hiện đại, thông minh, một xã hội an toàn cùng phố phường luôn được gìn giữ sạch sẽ. Singapore là quốc gia có bốn ngôn ngữ được sử dụng chính, đó là tiếng Anh, tiếng Mã Lai, tiếng Hoa và tiếng Tamil. Hầu hết người dân ở đây đều nói từ hai thứ tiếng trở lên, trong đó phổ biến nhất là tiếng Anh và tiếng Hoa. Dù về mặt văn hóa, Singapore chịu ảnh hưởng rõ rệt nhất từ văn hóa và lối sống của Trung Quốc với hơn 3/4 dân số của Singapore là người gốc Hoa, tiếng Anh vẫn là ngôn ngữ được sử dụng nhiều nhất, đặc biệt trong giáo dục, làm việc và hợp tác thương mại.

Cái tên Singapore bắt nguồn từ từ "Singapura" trong tiếng Mã Lai, nghĩa là "Thành phố Sư tử." Dù nhỏ bé, thiếu tài nguyên nhưng Thành phố Sư tử rất giàu có và là một trung tâm tài chính toàn cầu nhờ biết tận dụng vị trí chiến lược cùng những chính sách mở cửa thu hút đầu tư nước ngoài.

Sau khi giành được độc lập, Singapore tập trung đẩy mạnh giao thương với các quốc gia trên thế giới. Từ sau những năm 1970, Singapore bắt đầu vươn lên và trở thành một trong bốn "Con Rồng Châu Á", bên cạnh Hồng Kông, Hàn Quốc và Đài Loan. Về cơ bản, bước đi thành công đầu tiên mà Singapore có được là nhờ vào lợi thế vị trí chiến lược, khi mà quốc gia này án ngữ vị trí then chốt tại eo biển Malacca - cửa ngõ ngắn nhất để vận chuyển hàng hóa bằng đường thủy từ Châu Âu, Châu Phi, Nam Á, Trung Đông sang Đông Á. Singapore từ đó trở thành một địa điểm lí tưởng cho giao thương, thương mại và đầu tư. Ngày nay, Singapore vẫn là một cảng biển quan trọng và bận rộn hàng đầu thế giới; vẫn luôn tiếp tục đẩy mạnh thu hút đầu tư, thu hút nhân tài, đẩy mạnh

phát triển giáo dục, làm giàu nguồn tài nguyên con người và tận dụng mọi nguồn lực và cơ hội để phát triển kinh tế.

2.2. Phương hướng phát triển của Singapore

Quan điểm an cư, lạc nghiệp: Singapore tạo ra một môi trường đáng sống, thuận lợi để làm ăn, kinh doanh bằng việc không ngừng đảm bảo xã hội của mình an toàn, có mức sống tốt, tiến hành rất nhiều ưu đãi về thuế quan và tạo điều kiện kinh doanh thuận lợi cho các công ti, tập đoàn nước ngoài. Nhờ có một xã hội trật tự, đáp ứng đầy đủ những tiêu chuẩn quốc tế cùng với việc tiếng Anh là ngôn ngữ chính thức, ngày nay rất nhiều tập đoàn lớn của thế giới lựa chọn đặt trụ sở, chi nhánh Châu Á của mình tại Singapore. Khi ngày càng tạo dựng được nhiều uy tín với quốc tế, Singapore càng có thêm thuận lợi trong việc thu hút đầu tư và thu hút nhân tài hơn nữa.

Cố Thủ tướng Lý Quang Diệu với niềm tin rằng, muốn lạc nghiệp thì phải an cư đã tập trung đẩy mạnh việc xây dựng một xã hội với chất lượng sống tốt cho người dân nơi đây. Ngày nay, 80% dân số Singapore ở chung cư. Các khu dân cư, phố phường Singapore cũng nổi tiếng thế giới về mức độ sạch sẽ và ngăn nắp. Sống tốt hơn sẽ giúp con người tập trung vào phát triển bản thân, từ đó chất lượng nguồn lao động nước này càng tăng cao.

Quan điểm về Thiết kế và Sáng tạo là trung tâm của xã hội, để giải quyết vấn đề của xã hội và thu hút cộng đồng quốc tế: Trong công cuộc xây dựng, cải tổ lại đất nước, Cố Thủ tướng Lý Quang Diệu đưa ra một yêu cầu là phải đảm bảo hành trình từ sân bay Changi dẫn về trung tâm thành phố là những cung đường sạch bóng được bao quanh và phủ xanh bởi những hàng cây đều đặn, thẳng tắp [3]. Ý tưởng này như việc trải một tấm thảm đỏ để mời chào và thuyết phục những nhà đầu tư quốc tế tới thăm một Singapore sạch sẽ, tươi đẹp và quy củ, từ đó có ấn tượng và quyết định ở lại nơi đây đầu tư.

Ngày nay, thiết kế không chỉ là vẻ đẹp để thế giới trầm trồ về phố phường của Singapore mà còn là một thông điệp khẳng định sự vươn lên của quốc gia này. Bên cạnh sức mạnh công nghệ, Singapore còn nổi tiếng với các công trình kiến trúc mang tính biểu tượng và là một điểm đến năng động, kết hợp hoàn hảo công nghệ tiên tiến với di sản văn hóa địa phương. Là một thành phố của những sáng kiến tâm cỡ, các trường đại học của Singapore đương nhiên luôn chú trọng đào tạo, đẩy mạnh những ngành như kiến trúc, thiết kế, kĩ thuật với đầy đủ các tiêu chuẩn quốc tế.

Trên lí thuyết, Singapore không có nhiều điều kiện thuận lợi để phát triển thành một quốc gia hùng mạnh nhưng họ đã trở thành một đô thị quốc tế nhờ những ý tưởng xuất sắc để giải quyết các vấn đề trong cuộc sống, môi trường, xã hội, quy hoạch đô thị,... Chính việc đất chật, người đông, đi cùng tài nguyên thiên nhiên gần như là không có đòi hỏi xã hội Singapore phải vươn lên bằng sự sáng tạo, vận hành đổi mới không ngừng để luôn tìm ra những giải pháp mới mẻ và tốt nhất.

Quan điểm Giáo dục là quốc sách hàng đầu: Đối mặt với thực tế về sự thiếu thốn tài nguyên thiên nhiên và một số tài nguyên mang tính chiến lược khác, sự vươn lên và trỗi dậy của quốc đảo nhỏ này phụ thuộc vào một nguồn tài nguyên vô cùng quan trọng, đó chính là con người và tri thức. Singapore trong suốt tiến trình phát triển từ khi giành được độc lập là một quốc gia bằng mọi cách phải tự mình vươn lên. Do vậy, tri thức và kĩ năng đóng vai trò rất quan trọng. Lực lượng lao động chất lượng cao là tài sản quý báu của Singapore. Chính vì thế, ở Singapore, giáo dục là quốc sách hàng đầu. Từ những năm đầu thập kỉ 60 của thế kỉ trước đến nay, ngân sách nhà nước chi cho giáo dục, nhất là giáo dục đại học của Singapore liên tục tăng, từ 61.403.000 SGD năm 1960 lên 13 tỉ 247 nghìn SGD năm 2022. Trong số đó, chi cho giáo dục đại học tăng từ 5.816.000 SGD năm 1960 lên 4 tỉ 286 nghìn năm 2022; chi cho giáo dục đại học chiếm hơn 32% trên tổng ngân sách chi cho giáo dục năm 2022 [4]. Nếu so sánh với Việt Nam thì đầu tư của Nhà nước ta cho giáo dục đại học là rất thấp. Theo Báo cáo Phân tích ngành Giáo dục Đào tạo giai đoạn 2011 - 2020 do Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam công bố năm 2022, chi cho giáo dục đại học ở Việt Nam tại thời điểm năm 2017 là khoảng 17.000 tỉ đồng, chỉ chiếm 1,25% tổng chi ngân sách của nhà nước cho giáo dục [5].

Toàn bộ hệ thống giáo dục Singapore đồng loạt tập trung đào tạo mọi công dân hướng đến tương lai của sự đổi mới, có năng lực cao về khoa học, sáng tạo và kinh doanh. Từ việc cung cấp nhân công giá rẻ cho những tập đoàn nước ngoài trong quá khứ, Singapore đã học hỏi để giờ đây xây dựng nên những tập đoàn toàn cầu của chính mình.

Đối với Singapore, không có cách nào khác để cải thiện tri thức và đời sống tốt hơn ngoài việc tự thúc đẩy người dân phải nâng cao chính mình. Tính sáng tạo và đổi mới trong năng lực của mỗi cá nhân gần như là lựa chọn tiên quyết cho sự phát triển của một quốc gia bị giới hạn về tài nguyên và diện tích. Phương pháp đào tạo phát triển kĩ năng cho sinh

viên tại Singapore gắn chặt với thực hành thực tế. Ngay cả trong giáo dục mỹ thuật hay giáo dục về các ngành thiết kế, việc thực hành thực tế đã có nhiều đóng góp trực tiếp cho xã hội Singapore. Ví dụ như chương trình ARTWALK 2024 trong khuôn khổ Tuần lễ Nghệ thuật Singapore được tổ chức chung bởi Cao đẳng Nghệ thuật LASALLE và Tổng cục Du lịch Singapore (STB) với sự hỗ trợ của Hiệp hội Di sản và Chủ cửa hàng Little India (LISHA). Bằng sự kết hợp năng động của âm nhạc sống, hội thảo thực tiễn, các buổi biểu diễn hấp dẫn và những tác phẩm nghệ thuật đầy cảm hứng được tạo nên bởi chính sinh viên của trường LASALLE, chương trình đã tạo nên tác động tích cực đối với văn hoá địa phương và giúp người dân Singapore cùng nghĩ lại những gì mình biết về khu Little India (khu vực của cộng đồng gốc Ấn tại Singapore) [6].

Bên cạnh việc thu hút rất nhiều sinh viên quốc tế tới học, Singapore đồng thời xuất khẩu giáo dục khi các trường đại học của nước này đã mở được các chi nhánh ở nước ngoài như tại Indonesia, Malaysia, Trung Quốc, Ấn Độ, Hàn Quốc hay Hongkong. Singapore “Tiến ra toàn cầu” với các hoạt động hợp tác quốc tế mạnh mẽ nhằm đạt được sự công nhận từ nước ngoài, tạo lợi thế cho giáo dục đại học Singapore trong cuộc cạnh tranh thu hút sinh viên tài năng [7].

Chính sách thu hút và giữ chân nhân tài: Singapore là quốc gia rất trọng dụng và thu hút nhân tài, cho dù những người này là ai và đến từ đâu, chỉ cần có tài năng, có năng lực và khả năng cống hiến thì sẽ được tạo điều kiện tối đa. Đây chính là nguyên tắc cốt lõi của nền giáo dục Singapore.

Các sinh viên xuất sắc, đủ điều kiện được khuyến khích và tạo cơ hội để làm việc tại Singapore. Với việc liên tục xây dựng một xã hội cởi mở, hài hòa giữa các sắc tộc, trong đó có tiếng Anh là công cụ giao tiếp và làm việc chính thức, Singapore luôn hướng tới một xã hội tiến bộ và không ngừng đổi mới.

Singapore đổi mới không chỉ từ những chiếc máy móc, cơ sở vật chất hay kiến trúc, mà còn chính là đổi mới trong tư tưởng của người dân cũng như chính phủ. Như Thủ tướng Lý Quang Diệu đã từng nói, Singapore không thể để những định kiến cũ cản trở sự phát triển của nơi này như một trung tâm thương mại, công nghiệp và dịch vụ quốc tế. Chính vì vậy, Lý Quang Diệu xem những nhân tố nước ngoài như những “megabyte” được nâng cấp thêm cho chiếc máy tính Singapore [3].

Để có đủ nhân tài lấp đầy các công việc mà nền kinh tế của Singapore cần, ngay từ thời gian đầu

nắm quyền, cố thủ tướng Lý Quang Diệu và chính quyền của mình đã khấn trương lên một kế hoạch thu hút và giữ chân nhân tài, doanh nhân, chuyên gia, nghệ sĩ và công nhân có tay nghề cao. Năm 1980, Singapore thành lập hai ủy ban, một ủy ban để đưa những người ngoại quốc vào làm việc, ủy ban còn lại giúp họ hòa nhập về mặt xã hội. Với sự giúp đỡ của các cố vấn sinh viên trong các cơ quan hợp tác của Singapore tại Anh, Hoa Kỳ, Úc, New Zealand và Canada, một nhóm các cán bộ Singapore ở những quốc gia này sẽ gặp gỡ những sinh viên Châu Á đầy triển vọng để thuyết phục họ về làm việc tại Singapore. Kế hoạch này tập trung tuyển dụng sinh viên Châu Á vì Singapore có thể cung cấp một xã hội Châu Á với mức sống và chất lượng cao hơn so với ở quê hương của những sinh viên tiềm năng này [3].

Ngày nay, tất cả những chiến lược, chính sách của Cố Thủ tướng Lý Quang Diệu vẫn là kim chỉ nam cho sự phát triển của Singapore nói chung, trong giáo dục nói riêng. Về giáo dục đại học, cùng với quan điểm giáo dục là quốc sách hàng đầu, công thức Singapore dùng để thực hiện chiến lược giáo dục đại học đẳng cấp thế giới gồm bốn cấu phần chính (xem Hình 1).

2.3. Những gợi mở đối với Việt Nam

Singapore định vị thương hiệu quốc gia là một mảnh đất của sáng tạo, khoa học công nghệ để tạo nên một xã hội phồn vinh với môi trường sống trong sạch. Những yếu tố đó đã tạo nên được sức hấp dẫn của Singapore đối với thế giới. Mọi nỗ lực và thành quả của Singapore đã giúp họ trở thành một đất nước thế giới thứ nhất trong một khu vực mà xung quanh vẫn là các quốc gia đang phát triển. Singapore tạo dựng được niềm tin của các nhà đầu tư, thu hút được nguồn vốn FDI, trở thành một trung tâm tài chính lớn trong khu vực. Chúng ta thực sự

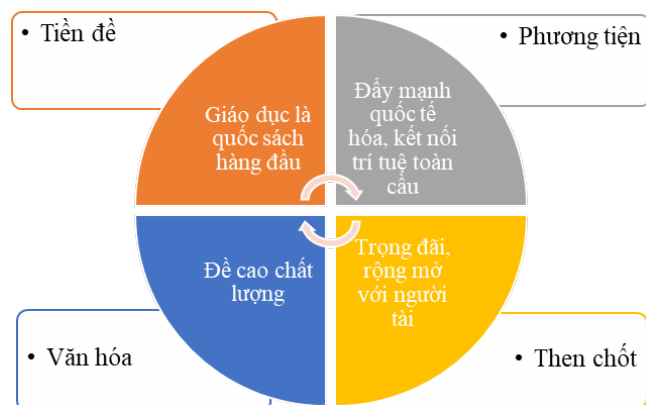
chỉ cần học được người Singapore từ những điều nhỏ nhất: Đó là thay đổi từ suy nghĩ, tính sáng tạo và kỉ luật của từng cá nhân. Tiếp đến, hãy cân nhắc về một sự tương đồng rất đáng chú ý giữa Việt Nam và Singapore, và cũng chính là cơ hội đáng quý của Việt Nam. Cũng giống như Singapore, Việt Nam được đánh giá là một đất nước có xã hội an toàn, nền chính trị ổn định để thu hút đầu tư, rất phù hợp để tới sinh sống và làm việc. Cả Việt Nam và Singapore đều không gặp phải những bất ổn trong địa - chính trị như một số quốc gia Đông Nam Á khác. Việt Nam và Singapore cũng là hai quốc gia thành viên duy nhất của ASEAN kí hiệp định thương mại tự do với Anh và Liên minh Châu Âu.

Trong giáo dục đại học, Việt Nam vẫn gặp nhiều khó khăn và hạn chế trong việc thu hút được nhân tài và sinh viên quốc tế đến theo học như tại Singapore. Tuy nhiên, Việt Nam có một lợi thế hơn hẳn, đó là một nguồn tài nguyên văn hóa, du lịch dồi dào và hấp dẫn. Nếu tận dụng tốt nguồn lực mạnh mẽ và dồi dào này, Việt Nam có cơ hội cạnh tranh với Singapore trong việc xây dựng nên một điểm đến hàng đầu khu vực cho các nhà đầu tư.

Theo tác giả, vai trò của giáo dục để giúp Việt Nam có thể biến nguồn lực văn hóa thành một sức mạnh mềm, từ đó xây dựng vị thế, thương hiệu quốc gia, và kiến tạo một mảnh đất hứa hẹn hơn nữa cho các tập đoàn hàng đầu thế giới bao gồm:

a. *Giáo dục nhằm thay đổi tư duy về sáng tạo, đẩy mạnh tư duy dịch vụ/marketing*

Singapore gây ấn tượng với thế giới bởi ngành dịch vụ. Đây cũng chính là sức thu hút mà quốc gia này khai thác tối đa. Có thể bắt đầu với một ví dụ: nếu ở sân bay Changi ta sẽ thấy sân bay này sạch sẽ và tràn ngập mùi hương dễ chịu, y hệt như sảnh lễ tân của một khách sạn năm sao. Mọi nhà vệ sinh ở sân bay rộng lớn này luôn có sẵn nhân viên vệ sinh túc trực, lau dọn sạch sẽ liên tục. Nhân viên làm việc tại sân bay Changi được đào tạo để có cách ứng xử phù hợp và hữu dụng nhất với du khách. Cách làm dịch vụ sân bay tốt giúp Singapore gây ấn tượng với những vị khách lần đầu tiên đặt chân xuống quốc gia này. Không phải ngẫu nhiên mà sân bay Changi cũng luôn được xếp hạng là sân bay tốt nhất thế giới trong nhiều năm. Sau ấn tượng tại sân bay, khách quốc tế sẽ tiếp tục và lần lượt trầm trồ trước đường phố sạch sẽ với những hàng cây xanh mát, những công trình kiến trúc tiên tiến đẳng cấp thế giới và tính tổ chức tuyệt đối của chính quyền và người dân nước này. Trường hợp của sân bay Changi đã đưa ra những thông điệp như thế nào?



Hình 1: Các cấu phần chính cho 'công thức giáo dục đại học' của Singapore [4]

Thứ nhất, ấn tượng đầu luôn là ấn tượng khó quên nhất. Khi một vị khách du lịch, hay một nhà đầu tư đặt chân xuống đây, họ sẽ dễ dàng có thiện cảm ngay với Singapore. Bởi ấn tượng đầu tốt đẹp mà họ sẽ dễ có cảm giác muốn gắn bó, muốn quay lại.

Thứ hai, thái độ phục vụ cho đến những hàng cây xanh thẳng tắp nối liền sân bay với trung tâm thành phố là cách mà chính quyền nước này thể hiện thông điệp: Người Singapore làm được việc, thậm chí đã làm là làm rất tốt và họ có một kỉ luật đáng ngưỡng mộ.

Trường hợp của sân bay Changi là ví dụ minh chứng cho nhận thức đúng đắn về tư duy sáng tạo, truyền thông để thu hút và gây ấn tượng với quốc tế. Trên thế giới, đặc biệt là ở các quốc gia phát triển, giáo dục về các ngành thiết kế sáng tạo được đẩy mạnh, và các ngành này mang lại nhiều nguồn thu rất lớn, có đóng góp đáng kể cho nền kinh tế và là một thứ vũ khí sức mạnh mềm quý giá. Tại Việt Nam, các ngành công nghiệp sáng tạo được gọi là ngành công nghiệp văn hóa. Nhận thức về tầm quan trọng và đóng góp của Sáng tạo, Thiết kế đối với đời sống xã hội và phát triển kinh tế, năm 2016, Thủ tướng Chính phủ đã phê duyệt Quyết định số 1755/QĐ-TTg về Chiến lược phát triển các ngành công nghiệp văn hóa Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030 [8]. Tiếp theo đó, năm 2019, Hà Nội là thành phố đầu tiên của Việt Nam gia nhập mạng lưới Các thành phố sáng tạo của UNESCO trong lĩnh vực Thiết kế. Nối tiếp Hà Nội, các thành phố khác của Việt Nam như Hội An và Đà Lạt cũng đã gia nhập mạng lưới này vào năm 2023.

Mặc dù trong thời gian qua, các tổ chức, cá nhân liên quan về ngành văn hóa tại Việt Nam đã có sự thay đổi tư duy, đổi mới về phương thức để thu hút và nâng cao nhận thức hơn về công nghiệp văn hóa, tuy nhiên các ngành công nghiệp văn hóa tại Việt Nam vẫn là một liên kết yếu, chưa được coi là trọng tâm, chưa có được vị thế trong cả nhận thức xã hội nói chung và trong giáo dục nói riêng.

Để đẩy mạnh tư duy dịch vụ và sáng tạo, nền giáo dục cần đầu tư nâng cao chất lượng đào tạo và cung cấp nguồn nhân lực chất lượng cao vào những ngành lợi thế của Việt Nam như ngành du lịch, khách sạn, kiến trúc, truyền thông, marketing. Nếu Singapore bắt đầu bằng việc thay đổi từ ngay trong tư tưởng thì Việt Nam cũng cần thế. Đối với nhiều bậc phụ huynh, những ngành dịch vụ, nấu nướng, du lịch hay khách sạn vẫn là những ngành không được đánh giá cao, bị xem là lao động chất lượng thấp, trong khi đó, đây lại là những nguồn tài nguyên vô cùng quý

giá để Việt Nam vươn lên cạnh tranh với Singapore để trở thành một điểm đến hàng đầu khu vực.

Rõ ràng, về nguồn lực văn hóa, sức hấp dẫn trong du lịch, ẩm thực hay cảnh quan thiên nhiên, Việt Nam vượt trội so với Singapore. Singapore vốn không thật sự có một bản sắc văn hóa riêng biệt, không có điều kiện về *sức mạnh cứng* (thường dùng để ám chỉ sức mạnh quân sự của một quốc gia hoặc sức ảnh hưởng mà quốc gia đó có được nhờ sở hữu những tài nguyên khan hiếm), đã lựa chọn cho mình một con đường khác để tạo nên sức ảnh hưởng trên thế giới và thu hút giới tinh hoa toàn cầu. Đó là tri thức và sáng tạo.

Thủ tướng Lý Quang Diệu đã nói rằng: “Chúng ta sẽ bù đắp về con số bằng chất lượng.” Đó là một nguyên tắc căn bản cho mọi ngành nghề. Chính vì thế, bằng việc đẩy mạnh chất lượng của các sản phẩm và dịch vụ thuộc ngành công nghiệp văn hóa, Việt Nam có cơ hội rõ ràng để cạnh tranh, bởi vì Việt Nam có lợi thế hơn hẳn Singapore về số lượng. Để có được chất lượng tốt, Việt Nam cần nguồn cung tốt, bắt nguồn từ giáo dục. Bằng một nguồn lao động dồi dào, có kĩ năng, tay nghề cao và được đào tạo bài bản, chỉ cần áp dụng với lợi thế có sẵn thì Việt Nam sẽ càng khẳng định vị thế, thu hút không chỉ khách du lịch mà còn là những nguồn lực tinh hoa, nguồn lao động có kĩ năng đến hợp tác làm ăn, đầu tư với một ao ước được sinh sống tại đây.

b. Giáo dục để cải thiện tình trạng chảy máu chất xám

Như đã đề cập, Singapore không những không gặp phải tình trạng chảy máu chất xám, nặng nề như với nhiều quốc gia khác mà họ còn có kế hoạch kĩ lưỡng để phòng ngừa từ trước và chủ động tăng cường bổ sung thêm lực lượng nhân tài từ khắp mọi nơi. Ở Việt Nam, tình trạng chảy máu chất xám khá phổ biến và chính Singapore là nơi đang hút nhiều nhân tài đến từ những quốc gia như Việt Nam.

Để ngăn chặn tình trạng chảy máu chất xám của một quốc gia thông qua giáo dục, một hệ sinh thái giáo dục cần phải toàn diện và hấp dẫn. Điều này bao gồm việc nâng cao chất lượng giáo dục bằng cách đầu tư vào cơ sở hạ tầng, cập nhật chương trình giảng dạy và cung cấp sự phát triển chuyên môn liên tục cho giáo viên. Tuy nhiên, quan trọng hơn cả là Việt Nam cần những chiến lược, kế hoạch phù hợp để thu hút và thuyết phục một nguồn lực hết sức tiềm năng, đó là những sinh viên xuất sắc người Việt Nam đang học tập ở nước ngoài. Việt Nam cần phải học hỏi từ ví dụ về kế hoạch thu hút nhân tài mà Thủ tướng Lý Quang Diệu đã làm. Thuyết phục phải đi kèm với chứng cứ. Hơn bao giờ hết, việc tạo

dựng nên một môi trường năng động, cởi mở, thân thiện và tràn đầy cơ hội phát triển là thứ mà không chỉ sinh viên quốc tế, mà chính sinh viên người Việt khao khát. Những thế hệ đi trước cần được khuyến khích để cởi mở đón nhận sức trẻ và những ý kiến, ý tưởng mới của thế hệ đi sau. Giáo dục có vai trò rất quan trọng trong việc giúp giới trẻ Việt Nam nhận thức tốt hơn về tiềm năng văn hoá hấp dẫn của quốc gia mình, từ đó đưa ra một viễn cảnh hứa hẹn về những việc làm hấp dẫn, thú vị và cần thiết trong cuộc đua về sức mạnh mềm hiện đang là một xu hướng toàn cầu.

c. Giáo dục mỗi sinh viên trở thành công dân toàn cầu

Một điều kiện khác để Singapore dễ dàng thu hút thế giới và trở thành một đô thị toàn cầu chính là việc mỗi công dân Singapore đều trang bị tri thức và những kỹ năng tốt để dễ dàng hội nhập với thế giới. Vốn dĩ là một quốc gia đa văn hóa, các trường học ở Singapore làm rất tốt trong việc giúp học sinh hiểu và tôn trọng các nền văn hóa khác nhau.

Singapore không thật sự có một văn hóa đặc trưng nhưng người Sing lại rất hiểu biết về văn hóa của nhiều nơi trên thế giới. Đó là tính chất toàn cầu trong mỗi công dân và mỗi sinh viên tại Singapore. Việc này cũng lý giải về sự thành công trong việc xuất khẩu giáo dục, cũng như sự thành công của những tập đoàn Singapore hiện ngày càng lớn mạnh, có mặt và gây ảnh hưởng tại nhiều nơi trên thế giới, trong đó có Việt Nam.

Việt Nam đi sau không có nghĩa là chúng ta chấp nhận thua thiệt. Học tiếng Anh thôi chưa đủ, cũng giống như Singapore, giáo dục Việt Nam cần đẩy mạnh các chương trình Giáo dục Công dân toàn cầu, đưa những chương trình như “Global Perspectives” (là chương trình của Cambridge về phát triển tư duy phản biện, nghiên cứu, hợp tác và kỹ năng giao tiếp

cho học sinh từ 5 đến 19 tuổi. Chương trình này giúp học sinh tham gia nhìn nhận các vấn đề toàn cầu và đưa ra đánh giá bằng những góc nhìn đa chiều. Bằng việc khám phá các bối cảnh văn hóa đa dạng và những thách thức toàn cầu, học sinh có được sự hiểu biết sâu sắc hơn về các nền văn hóa khác nhau trên khắp thế giới, giúp phát triển nhận thức toàn cầu cho bản thân) vào chương trình giảng dạy tại trường để trang bị cho sinh viên, học sinh những kiến thức, kỹ năng cơ bản nhất về giao tiếp, thấu hiểu và nhạy cảm với các nền văn hoá khác nhau trên thế giới. Cần phải giảm thiểu tình trạng sinh viên Việt Nam bị sốc văn hóa hay ngỡ ngàng khi sang một đất nước phát triển hơn. Cần xem xét, ủng hộ nhiều hơn những nền tảng mạng xã hội, dự án mang mục tiêu chia sẻ kiến thức, kỹ năng du lịch, kỹ năng sinh sống, học tập và làm việc ở nước ngoài, kỹ năng giao tiếp, kỹ năng mềm,... Những nền tảng này trên hết cần kêu gọi được sự đồng lòng tham gia của cả những người làm giáo dục và du học sinh đang sinh sống, làm việc ở các quốc gia khác nhau trên thế giới, đặc biệt là ở những nước phát triển.

3. Kết luận

Việt Nam là một quốc gia an toàn, một điểm đến hấp dẫn, thân thiện cùng một nền chính trị ổn định. Đất nước ta cũng sở hữu rất nhiều những bộ óc sáng giá. Thế hệ trẻ ngày nay được sinh trưởng trong một điều kiện đầy đủ, may mắn hơn rất nhiều và có mọi điều kiện để có thể hội nhập, tiếp cận với thế giới. Tiềm năng về sức mạnh Văn hóa của chúng ta đã có sẵn đó, giờ tiềm năng đó cần sự giúp đỡ và nâng lên từ giáo dục. Nếu giáo dục và văn hóa kết hợp hài hòa, khéo léo cùng một tầm nhìn và niềm tin vững chắc, Việt Nam có đủ sức mạnh mềm để cạnh tranh lại với Singapore trong việc trở thành điểm đến hàng đầu tại Đông Nam Á cho đầu tư, du lịch và sinh sống.

Tài liệu tham khảo

[1] Singapore, *Encyclopaedia Britannica*, <https://www.britannica.com/summary/Singapore>.
 [2] Worldometer, Singapore Population, (2024), *Worldometer*, <https://www.worldometers.info/world-population/singapore-population>.
 [3] L. K. Yew, (2000), *From Third World to First: The Singapore Story: 1965-2000*. New York, NY, USA: HarperCollins.
 [4] P. M. Hùng, (2023), *Singapore vươn lên giáo dục đại học đẳng cấp thế giới như thế nào?*, Vietnamnet, <https://vietnamnet.vn/singapore-vuon-len-giao-duc-dai-hoc-dang-cap-the-gioi-nhu-the-nao-2183651.html>.
 [5] Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam, (8/8/2022), *Báo cáo Phân tích ngành Giáo dục Đào tạo giai đoạn 2011-2020*, <https://vnies.edu.vn/tin-tuc/tin-hoat-dong-cua-vien/18471/hoi-thao-cong-bo-%E2%80%9Cbao-cao-phan-tich-nganh-giao-duc-viet-nam-2011-%E2%80%932020%E2%80%9D>.
 [6] LaSalle College of the Arts, (2023), *Title of Webpage*, <https://www.lasalle.edu.sg>.
 [7] N. T. T. Phương - N. C. Đức, (2021), *Sức mạnh mềm văn hoá Việt Nam trong bối cảnh hội nhập quốc tế: Sách chuyên khảo*, Hà Nội, NXB Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội.
 [8] Thủ tướng Chính phủ, (2016), *Quyết định số 1755/QĐ-TTg phê duyệt Chiến lược phát triển các ngành Công nghiệp văn hóa Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030*.